

Grensoverschrijdende juridische splitsing van kapitaalvennootschappen

Mr. E.R. Roelofs, *Grensoverschrijdende juridische splitsing van kapitaalvennootschappen* (Serie vanwege het Van der Heijden Instituut, deel 122), Deventer: Kluwer 2014, 637 pag.

Ondernemingsrecht 2016/65

1. Dit boek is de handelsuitgave van het proefschrift waarop Erwin Roelofs op 10 juni 2014 aan de Universiteit Utrecht is gepromoveerd. Promotoren waren prof. mr. M.L. Lennarts en prof. mr. D.F.M.M. Zaman.¹ De onderzoeksvragen die centraal staan, zijn of de grensoverschrijdende juridische splitsing vanuit juridisch oogpunt en oogpunt van kostenefficiëntie meerwaarde heeft ten opzichte van reeds bestaande mogelijkheden van herstructurering en of de grensoverschrijdende juridische splitsing toelaatbaar is en zo ja, welke regels moeten worden toegepast om een grensoverschrijdende juridische splitsing te implementeren. Daarbij gaat Roelofs ook in op de vraag welke conflictenrechtelijke beginselen en regels gehanteerd kunnen worden bij grensoverschrijdende juridische splitsing, welke vormen mogelijk zijn en of er behoefte is aan wetgeving over grensoverschrijdende juridische splitsing en zo ja, hoe die wetgeving eruit zou kunnen zien.

2. De dissertatie van Roelofs over de grensoverschrijdende juridische splitsing betreft een uitermate actueel onderwerp. Er is (nog) geen Europese regeling van de grensoverschrijdende juridische splitsing en ook in de Nederlandse wetgeving is dit (nog) niet geregeld. Wel beschikken enkele EU-lidstaten al over een regeling voor grensoverschrijdende juridische splitsing. Ik noem Denemarken, Finland, IJsland, Luxemburg, Spanje en Tsjechië. In september 2014 heeft de Europese Commissie onder meer hierover een consultatiedocument gepubliceerd.² In het consultatiedocument zijn vragen gesteld over de verbetering van het bestaande kader voor grensoverschrijdende juridische fusies en de mogelijke creatie van een wetgevend kader voor grensoverschrijdende juridische splitsingen. Er zijn helaas tot op heden nog geen verdere stappen gezet in dit dossier. Wel volgt uit enkele arresten van het Hof van Justitie EU dat grensoverschrijdende juridische splitsing met een beroep op de vrijheid van vestiging tot de mogelijkheden behoort.³ Door het ontbreken van een regeling is echter niet duidelijk welk recht van toepassing is op een grensoverschrijdende juridische splitsing, welke splitsingsvarianten toegestaan zijn, welke procedure gehanteerd moet worden en hoe de

bescherming van stakeholders vormgegeven moet worden. Een terechte aanbeveling van Roelofs is dan ook dat het wenselijk is dat er een EU-richtlijn betreffende grensoverschrijdende juridische splitsing komt. De al bestaande regeling van de nationale juridische splitsing is een belangrijke faciliteit voor het bedrijfsleven en het ligt voor de hand – getuigd op de globalisering van het bedrijfsleven – dat hetzelfde voor de grensoverschrijdende juridische splitsing geldt. De eerste onderzoeksvraag, of de grensoverschrijdende juridische splitsing vanuit juridisch oogpunt en oogpunt van kostenefficiëntie meerwaarde heeft ten opzichte van reeds bestaande mogelijkheden van herstructurering, beantwoordt Roelofs daarom terecht bevestigend. Een juridische splitsing kent een aantal positieve elementen. Genoemd kan worden het feit dat sprake is van een overgang onder algemene titel. Door de overgang onder algemene titel gaan van rechtswege alle of bepaalde zaken, vermogensrechten en schulden op de verkrijger(s) over.⁴ Aldus hoeven geen leveringsformaliteiten gevolgd te worden.⁵ Dit laatste aspect is in de praktijk een belangrijk voordeel in vergelijking met de situatie dat een verkrijging onder bijzondere titel plaatsvindt. Ook zijn veel splitsingsvormen toegelaten waarin verschillende soorten rechtsvormen kunnen participeren. Daarnaast is positief dat er sprake is van één procedure evenals (mede) hierdoor rechtszekerheid.

3. Het proefschrift vangt aan met een korte inleiding, waarna acht hoofdstukken volgen. Na hoofdstuk acht volgt nog een Engelstalige samenvatting waarin ook de aanbevelingen zijn opgenomen. Hoofdstuk één bevat een uiteenzetting over het nut van grensoverschrijdende juridische splitsing en de relatie tot andere reorganisatievormen. Hoofdstuk twee gaat in op de Zesde EEG-richtlijn betreffende juridische splitsing waarna de auteur in hoofdstuk drie de Nederlandse splitsingswetgeving behandelt. In hoofdstuk vier bespreekt Roelofs de toelaatbaarheid van grensoverschrijdende juridische splitsingen en in het vijfde hoofdstuk wordt het conflictenrecht betreffende grensoverschrijdende juridische splitsingen behandeld. In hoofdstuk zes is er aandacht voor de voorwaarden betreffende grens-

1 Deze dissertatie is eerder besproken door M.A. Verbrugh in *RMThemis* 2016/1 en W.J.M. van Veen in *WPNR* 2015/7052.

2 Zie http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2014/cross-border-mergers-divisions/index_en.htm#140908.

3 Zie vooral HvJ EG 13 december 2005, C-411/03 (*Sevic*). Daarnaast wijs ik op HvJ EU 12 juli 2012, C-378/10 (*Vale*).

4 Als zich vermogen in een ander land bevindt, kan het soms onzeker zijn of de overgang onder algemene titel wordt aanvaard.

5 Dat wil overigens niet zeggen dat er geen soortgelijke vormvoorschriften zijn zoals die ook voor een levering gelden. In art. 2:334n BW is bijvoorbeeld geregeld dat de juridische splitsing bij notariële akte geschiedt, en voor zover door de juridische splitsing onroerende zaken overgaan onder algemene titel, dat de voor de inschrijving van de juridische splitsing vereiste stukken dienen te worden aangeboden aan de bewaarder van de openbare registers.

overschrijdende juridische splitsing en in hoofdstuk zeven gaat Roelofs in op de procedure tot grensoverschrijdende juridische splitsing. De dissertatie wordt in hoofdstuk acht afgesloten met een samenvatting, enkele conclusies en een groot aantal aanbevelingen. Het proefschrift van Roelofs geeft blijk van een grondige en uitgebreide studie van het gekozen onderwerp. Ook gaat Roelofs in zijn dissertatie in op het recht dan wel de doctrine ter zake van de grensoverschrijdende juridische splitsing in Denemarken, Duitsland, Luxemburg en Finland. Door de uitgebreide behandeling van de Zesde EEG-richtlijn, de regeling van de nationale juridische splitsing, andere herstructureringsmethoden en vraagstukken van international privaatrecht is het boek ook relevant voor de praktijk. Het is helaas niet mogelijk om in deze bijdrage in te gaan op alle punten die aan de orde komen, hoe interessant ook. Hierna zal ik aandacht besteden aan enkele punten die Roelofs in zijn dissertatie aansnijdt.

4. In hoofdstuk één vergelijkt Roelofs de grensoverschrijdende juridische splitsing met de grensoverschrijdende overdracht van activa en passiva onder bijzondere titel, de grensoverschrijdende overdracht van aandelen onder bijzondere titel, de grensoverschrijdende zetelverplaatsing en grensoverschrijdende omzetting, de grensoverschrijdende juridische fusie⁶ en reorganisatiemethoden 'naar vreemd recht'. Dit hoofdstuk omvat ongeveer 90 pagina's en geeft een goed beeld van de diverse mogelijkheden. Hoofdstuk twee betreft de Zesde EEG-richtlijn over de nationale juridische splitsing. Omdat deze richtlijn de nodige inspiratie kan opleveren voor een regeling van de grensoverschrijdende juridische splitsing, evenals de Derde EEG-richtlijn dat heeft gedaan voor de richtlijn betreffende de grensoverschrijdende juridische fusie, is aandacht voor deze richtlijn een logische en terechte keuze. In hoofdstuk drie behandelt Roelofs vervolgens de nationale splitsingsregeling in Nederland, eveneens vanuit de gedachte dat dit inspiratie kan opleveren voor een regeling van de grensoverschrijdende juridische splitsing.

5. In par. 3.6.3 gaat Roelofs in op de onevenredige juridische splitsing. Dit is een juridische splitsing waarbij voor de aandeelhouders van de splitsende rechtspersoon de onderlinge aandelenverdeling in één of meer verkrijgende rechtspersonen afwijkt van die in de splitsende rechtspersoon. Ter illustratie een voorbeeld: BV A met twee vijftig procentaandeelhouders richt in het kader van een juridische splitsing twee nieuwe BV's op, B en C, met gelijke vermogens, waarbij de ene aandeelhouder zeventig pro-

cent van de aandelen in B verkrijgt en dertig procent van de aandelen in C. Aan de andere aandeelhouder komen de overige aandelen toe. Roelofs wijst erop dat in de literatuur verdeeldheid bestaat of een onevenredige juridische splitsing toegestaan is.⁷ Roelofs vindt – terecht mijns inziens – dat dit is toegelaten. Hij baseert zich daarbij op art. 2:334e BW. Met Roelofs meen ik dat deze bepaling dit toestaat nu er immers slechts in is vastgelegd dat de aandeelhouders van de splitsende vennootschap aandeelhouder moeten worden van alle verkrijgende vennootschappen. Daar is aan voldaan bij een onevenredige juridische splitsing. Daarnaast noemt Roelofs art. 22 lid 5 Zesde EEG-richtlijn als argument dat een onevenredige juridische splitsing toegestaan is. In dit artikel is bepaald dat volstaan kan worden met een minder uitgebreide procedure tot juridische splitsing indien alle verkrijgende vennootschappen bij de juridische splitsing worden opgericht en de aandeelhouders van de splitsende vennootschap daarvan, evenredig aan hun aandeel in de splitsende vennootschap, aandeelhouder worden. Ook dit argument ondersteunt dat een onevenredige juridische splitsing mogelijk is. Immers, als een onevenredige juridische splitsing niet zou zijn toegestaan, met uitzondering van de ruziesplitsing, dan zouden alle juridische splitsingen onder deze uitzondering vallen en zou dus geen sprake zijn van een uitzondering.

6. In par. 3.8.7 behandelt Roelofs de dochter-moedersplitsing. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel over de juridische splitsing valt te lezen – ten onrechte zo meen ik – dat een dergelijke afsplitsing niet is toegestaan; ook in de literatuur is dit verdedigd.⁸ Eerder heb ik verdedigd dat een dergelijke juridische splitsing mogelijk is.⁹ Roelofs is dezelfde mening toegedaan en meent ook dat een dochter-moedersplitsing toegestaan is.¹⁰ Hij beroept zich daarbij op art. 2:334ff lid 4 BW, een bepaling die in 2011 is toegevoegd aan de wettelijke splitsingsregeling. Op grond van deze bepaling geldt dat indien de verkrijgende vennootschappen alle aandelen houden in de splitsende vennootschap, de splitsende vennootschap, tenzij de statuten anders bepalen, bij bestuursbesluit tot juridische splitsing kan besluiten. Gelet op deze bepaling kan mijns inziens inderdaad niet worden volgehouden dat een dochter-moedersplitsing niet is toegestaan. Immers, als dit niet toegestaan zou zijn, dan

6 Zie hierover de dissertatie van G. van Solinge, *Grensoverschrijdende juridische fusie* (Serie Monografieën vanwege het Van der Heijden-Instituut, deel 44), Deventer: Kluwer 1994. Zie verder ook D.F.M.M. Zaman, G.C. van Eck en E.R. Roelofs, *Nationale en grensoverschrijdende juridische fusie en juridische splitsing van kapitaalvennootschappen*, Den Haag: Sdu 2009; H.J.M.M. van Boxel, *Grensoverschrijdende fusies van kapitaalvennootschappen naar Nederlands recht* (Serie Monografieën vanwege het Van der Heijden-Instituut, deel 109), Deventer: Kluwer 2011, en M.P. Bongard en W.J.M. van Veen, *Grensoverschrijdende juridische fusies vanuit Nederlands perspectief: De verschillende grondslagen, mogelijkheden en beperkingen* (Recht & Praktijk ONR 7), Deventer: Kluwer 2015.

7 Positief zijn onder andere M. van Olffen en F.K. Buijn, *Splitsing van ondernemingen*, BJU 2004, p. 60 en A.F.M. Dorresteyn in *Juridische splitsing van vennootschappen*, Gouda Quint 1998, p. 5 e.v. Afwijzend zijn G. van Solinge, 'Ruziesplitsing', in *Conflicten rondom de rechtspersoon*, Deventer: Kluwer 2000, p. 70 e.v., en J.B. Huizink 'Een gat in de splitsing?', *WPNR* 98, 6305.

8 Zie bijvoorbeeld F.K. Buijn, *Splitsing van rechtspersonen* (preadvies van de Vereniging 'Handelsrecht' 1996), W.E.J. Tjeenk Willink 1996, p. 19/20; J.N. Schutte-Veenstra, 'Splitsing, een impressie van de vergadering van de Vereniging Handelsrecht', *NV* 1996, p. 290; D.F.M.M. Zaman, 'Juridische splitsing in de praktijk (I)', *WPNR* 2001/6447, p. 519; F. Haas, *Juridische splitsing van vennootschappen*, Gouda Quint 1998, p. 55, en M.D.P. Anker, *Juridische splitsing*, Deventer: Kluwer 2001, p. 32.

9 Zie *De Nederlandse juridische splitsing in Europees en rechtsvergelijkend perspectief*, Deventer: Kluwer 2009, p. 318.

10 Zie hiervoor de dissertatie van Roelofs p. 202.

had niet geregeld hoeven te worden welk orgaan bevoegd is hiertoe te besluiten.¹¹

7. Een ander aspect waarop Roelofs ingaat, betreft de vraag of een juridische splitsing non-existent kan zijn. Hierover bestaat discussie in de literatuur.¹² Roelofs is van mening dat een juridische splitsing niet non-existent kan zijn. Eerder heb ik betoogd dat dit wel het geval kan zijn.¹³ Roelofs baseert zich op de (considerans van de) Zesde EEG-richtlijn, waaruit voortvloeit dat de gevallen van nietigheid moeten worden beperkt. Dit heeft geleid tot een limitatieve opsomming van vernietigingsgronden voor juridische splitsingen in de Nederlandse wetgeving.¹⁴ Roelofs betoogt verder dat de Europese wetgever een rechtszeker kader heeft willen scheppen waarbinnen splitsingen of geldig zijn of voor vernietiging vatbaar zijn. Zou non-existentie aanvaard worden, dan zou dat grote onzekerheid met zich brengen. Als de Europese wetgever dat had gewild, dan had dat moeten gebeuren via de Zesde EEG-richtlijn. Uit niets blijkt volgens Roelofs dat dit is gewild. In de literatuur is er bovendien op gewezen dat sprake van non-existentie kan zijn, als een van de essentialia van de juridische splitsing ontbreekt. Roelofs meent dat weliswaar de essentiële kenmerken af te leiden zijn uit de wettelijke bepalingen van Afdeling 2.7.4. BW en 2.7.5. BW en de parlementaire geschiedenis, maar dat een opsomming in de wet van deze essentiële kenmerken ontbreekt. Bovendien zou niet duidelijk zijn welk gewicht aan die afzonderlijke kenmerken zou moeten worden toegekend, terwijl de wet de sanctie van non-existentie ook niet kent. Deze argumenten overtuigen mij niet. Ik meen dat slechts als voldaan wordt aan de wettelijke definitie die geldt voor een juridische splitsing, sprake is van een rechtsgeldige juridische splitsing. Wordt niet voldaan aan deze essentialia (de wettelijke definitie), dan is geen sprake van een juridische fusie of splitsing.¹⁵ Dit blijkt ook uit de parlementaire geschiedenis. Ik verwijs naar het nader rapport van de Minister van Justitie van 19 april 1996 waarin staat:

“Een rechtshandeling die ertoe strekt vermogen onder algemene titel te doen overgaan zonder dat dat gepaard gaat met de vereiste structuurwijziging, is in de gewijzigde opzet geen splitsing. De regel van artikel 334u lid 2 dat een niet door de rechter vernietigde splitsing geldig is, is op zo'n rechtshandeling niet van toepassing.”¹⁶

11 Zie voor andere argumenten *De Nederlandse juridische splitsing in Europees en rechtsvergelijkend perspectief*, Deventer: Kluwer 2009, p. 318-319.

12 Zie hierover uitgebreider de dissertatie van Roelofs, par. 3.9.13.3.

13 Zie 'Afwezige en aantastbare juridische fusies en splitsingen', *Ondernemingsrecht* 2013/11, afl. 2, p. 53-59.

14 De Nederlandse wetgever heeft gekozen voor vernietiging en niet-nietigheid. De richtlijn lijkt nietigheid van rechtswege zoals wij dat in Nederland kennen overigens ook niet toe te staan door het vereiste van betrokkenheid van de rechter.

15 Dit lijkt in overeenstemming met de reikwijdte van de Derde en Zesde EEG-richtlijn die ook alleen bepaalde rechtshandelingen als juridische fusie of splitsing aanmerken. Zo was de eerste conceptversie van de Derde richtlijn ook van toepassing op de inbreng van activa en passiva (versie van 16 juni 1970, Pb C89/20). Dit is weer geschrapt omdat deze rechtshandeling al geregeld was in de tweede vennootschapsrichtlijn (advies van 27 mei 1971, Pb C88/18 van 6 september 1971).

16 *Kamerstukken II* 1995/96, 24702, B.

Van een non-existente rechtshandeling is sprake wanneer een handeling die kenmerken vertoont van een bepaalde rechtshandeling niettemin niet een dergelijke rechtshandeling is, omdat minstens één wezensbestanddeel daarvan ontbreekt.¹⁷ Zou de mogelijkheid tot non-existentie niet bestaan, dan zou bijvoorbeeld¹⁸ een juridische fusie van twee personenvennootschappen tot stand gebracht kunnen worden.¹⁹ Zoals Roelofs echter ook schrijft:

“Uiteraard moet een splitsing wel aan de enge wettelijke omschrijving voldoen van art. 2:334a BW. Een splitsing waarbij vermogen van meerdere rechtspersonen overgaat op meerdere verkrijgende rechtspersonen valt niet binnen de definitie van splitsing – en ook niet binnen de definitie van fusie – en is derhalve geen splitsing, noch een fusie.”²⁰

Als ik dit lees, dan denk ik dat we het eigenlijk met elkaar eens zijn. Als een handeling niet aan de wettelijke omschrijving voldoet, dan is het geen juridische splitsing. Het bestaat – ik noem dat non-existent – dan niet als zodanig. Wat mij betreft is de benaming van dit verschijnsel echter niet zo relevant, wel de consequentie, en daarover lijken wij het eens te zijn.

8. In hoofdstuk vier behandelt Roelofs de toelaatbaarheid van grensoverschrijdende juridische splitsingen. In dit kader is met name relevant het *Sevic*-arrest uit 2005 waarin dit vraagstuk in het kader van het recht op vrije vestiging van art. 49 en 54 VWEU wordt geplaatst.²¹

Hoofdstuk vijf betreft het conflictenrecht betreffende grensoverschrijdende juridische splitsing. Dit ziet op de regels die gelden voor een grensoverschrijdende juridische splitsing. Roelofs kiest voor de gedifferentieerd cumulatieve of distributieve aanknopng. Deze is eveneens in Richtlijn 2005/56/EG betreffende de grensoverschrijdende juridische fusie en in de SE-Verordening toegepast. Bij deze methode wordt zowel het recht van de splitsende als de verkrijgende vennootschap(pen) toegepast, maar gedifferentieerd naar onderdelen van de grensoverschrijdende juridische splitsing. De keuze voor deze methode lijkt mij een logische.

Roelofs gaat in hoofdstuk zes in op de voorwaarden voor grensoverschrijdende juridische splitsing. Zo bespreekt hij de toegang tot een grensoverschrijdende juridische splitsing. Hij vindt – terecht mijns inziens – dat andere rechtspersonen dan NV's alleen kunnen participeren in een grensoverschrijdende juridische splitsing als alle van toepassing zijnde rechtsstelsels die juridische splitsing toestaan of ten minste niet belemmeren. Voorts behandelt hij het rechtsvormgelijkheidsvereiste waardoor slechts rechtspersonen met dezelfde rechtsvorm kunnen deelnemen aan een juri-

17 Zie *Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-III** 2015/610.

18 Dit voorbeeld heb ik ook gebruikt in mijn bijdrage 'Afwezige en aantastbare juridische fusies en splitsingen', *Ondernemingsrecht* 2013/11.

19 Dit ondanks dat de wet deze mogelijkheid niet kent. Eventuele gebreken zoals het ontbreken van een notariële akte zijn na het verstrijken van zes maanden immers geheeld.

20 Zie p. 255.

21 Zie HvJ EG 13 december 2005, C-411/03 (*Sevic*).

dische splitsing. In art. 2:334b BW worden de NV en de BV als rechtsvormen met dezelfde rechtsvorm aanmerkt. Aldus onderzoekt Roelofs welke equivalenten van beide rechtsvormen in andere lidstaten bestaan. Voor NV's zoekt hij – niet onlogisch – aansluiting bij de lijst die is opgenomen in Richtlijn 2011/35/EU, voor besloten vennootschappen bij Annex II van de SE-Verordening.

De Nederlandse wetgeving bevat in art. 2:334b lid 4 BW een uitzondering op het rechtsvormgelijkheidsvereiste. Op basis van deze bepaling kunnen bij een juridische splitsing van een vereniging, coöperatie, onderlinge waarborgmaatschappij of stichting ook NV's of BV's worden opgericht, mits de splitsende rechtspersoon daarvan bij de juridische splitsing alle aandelen verkrijgt. Roelofs vindt omzetting van deze bepaling naar een regeling voor grensoverschrijdende juridische splitsing moeilijk, aangezien deze rechtsvormen niet zijn geharmoniseerd. Hij beveelt daarom een lijst aan op Unieniveau waarin is opgenomen welke rechtsvormen als gelijk, gelijkwaardig of gelijkaardig kunnen worden aangemerkt. Ik meen dat een dergelijke lijst niet per se hoeft, nu immers de splitsende rechtspersoon bij de juridische splitsing alle aandelen verkrijgt in de NV of BV. Het op deze wijze verkrijgen van een honderd procent deelneming roept ook in het kader van een grensoverschrijdende juridische splitsing niet echt bijzondere problemen op, zo lijkt mij.

Roelofs gaat ook in op 'beklemd vermogen' dat is ontstaan door de omzetting van een stichting. In het voorontwerp in verband met de invoering van een wettelijke regeling voor grensoverschrijdende omzetting van kapitaalvennootschappen dat ter consultatie in 2014 is gepubliceerd,²² is bepaald dat in een dergelijk geval een grensoverschrijdende omzetting van een NV of BV niet is toegestaan. Roelofs beveelt voor de grensoverschrijdende juridische splitsing ook een dergelijk verbod aan. Als alternatief noemt hij dat rechterlijke machtiging moet worden gevraagd, dan wel een verzetsrecht voor de Minister van Veiligheid en Justitie. Een verbod lijkt mij evenwel niet proportioneel en ik vermoed dat de Minister van Veiligheid en Justitie niet per se op een dergelijke nieuwe taak zit te wachten. Rechterlijke machtiging lijkt mij daarom het meest voor de hand liggend.

9. In hoofdstuk zeven besteedt Roelofs aandacht aan de procedure tot grensoverschrijdende juridische splitsing. Hierbij is de al bestaande regeling van de grensoverschrijdende juridische fusie veelvuldig als voorbeeld gebruikt. Zo stelt hij voor, evenals dat geldt voor de grensoverschrijdende juridische fusie, dat een grensoverschrijdende juridische splitsing niet kan worden vernietigd. Ook voor de inhoud van het splitsingsvoorstel, de rol van de deskundige, de inschrijving van de splitsing en het uittreederrecht van minderheidsaandeelhouders knoopt hij (mede) aan bij Richtlijn 2005/56/EG. Daarnaast gaat Roelofs in op het van kracht worden van een grensoverschrijdende juridische splitsing. Ter vergelijking, art. 15 Zesde EEG-richtlijn laat het aan de lidstaten over om in hun wetgeving te bepalen op welke da-

tum de juridische splitsing van kracht wordt. In Nederland is dit voor de nationale juridische splitsing geregeld in art. 2:334n lid 1 BW. Daarin staat dat de juridische splitsing bij notariële akte geschiedt en van kracht wordt met ingang van de dag na die waarop de notariële akte is verleden. Voor de grensoverschrijdende juridische splitsing beveelt Roelofs aan dat deze van kracht wordt op het moment zoals dat is bepaald in het recht van de staat dat van toepassing is op de splitsende vennootschap. Nu er meerdere verkrijgers kunnen zijn, is dit een logische suggestie. Daarnaast beveelt hij aan dat een (grensoverschrijdende) juridische splitsing ook onder voorwaarde of tijdsbepaling van kracht kan worden. Ook dit vind ik een goede suggestie.

Roelofs sluit hoofdstuk zeven af met aandacht voor non-existentie bij grensoverschrijdende juridische splitsingen. Hij beveelt aan dat op Unieniveau wordt vastgelegd dat een grensoverschrijdende juridische splitsing niet non-existent kan zijn indien de desbetreffende autoriteiten in de betrokken lidstaten hun controlerende taken hebben uitgeoefend. Alhoewel hij eerder betoogde dat uit de Zesde EEG-richtlijn niet blijkt dat non-existentie mogelijk is,²³ houdt hij het nu blijkbaar toch niet voor onmogelijk dat dit – zij het in een andere lidstaat – zich kan voordoen. De suggestie die hij doet, om – als ik zijn voorstel goed interpreteer althans – in Nederland de betrokken notaris hier een rol bij te geven, vind ik overigens waardevol. Eerder heb ik ervoor gepleit dat de rechter de bevoegdheid krijgt – hij kan maar is niet verplicht – om juridische fusies en splitsingen die niet voldoen aan een of meer elementen van de wettelijke definitie, alsnog rechtsgeldig te verklaren, al dan niet met reparatie van het verzuim.²⁴ Over deze gedachten zou verder nagedacht kunnen worden.

10. Ik kom tot een afronding. Roelofs heeft een waardevol boek geschreven. Zijn dissertatie geeft veel stof tot nadenken. Ik heb het met genoegen gelezen.

22 Zie voor het consultatievoorstel en de reacties hierop: https://www.internetconsultatie.nl/grensoverschrijdende_omzetting.

23 Ik citeer: "De Europese wetgever heeft een rechtszeker kader willen scheppen waarbinnen splitsingen of geldig zijn of voor vernietiging vatbaar." Zie p. 254.

24 Zie 'Afwegige en aantastbare juridische fusies en splitsingen', *Ondernemingsrecht* 2013/11, afl. 2, p. 59.